

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCI.

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERȚIUNILE:

să socotesc după tarifă, cu preperile
cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

DE GRĂCIUN.

„Nașterea ta Christoase, Dzeul nostru,
„A răsărit lumii lumina cunoștinței...”

Din pastora la Inalt Preasfințitului Archiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, la Nașterea Domnului, dată în ajunul sărbătorilor din anul acesta, extragem următoarele:

»A fost mare și nemărginită bucuria oamenilor de nașterea Domnului, pentru că venirea Domnului din ceriu pe pământ, avea de scop pregătirea venirii împărăției lui Dumnezeu din ceriu și pe pământ, pe care o cerem și în rugăciunile noastre de toate zilele; avea de scop venirea împărăției dreptății, a păcii, a dragostei și a buneivoini între oameni, avea de scop pregătirea unui viitor mai bun și mai ferice, pentru toți oamenii; durere însă, că acea împărțire pentru cei mai mulți, încă n'a sosit, din cauză, că în urma întunecării minții, oamenii s'au abătut dela învățăturile evangheliei Domnului, recăzând din nou, în tot felul de păcate și așa ei înșiși, cu voia lor, atrăgându-și asupra-le soarte aproape tot așa de tristă, ca și aceea din naintea venirii Domnului. Căci păcatele trag după sine toate relele și greutatea vieții, și în timpul de acum, ca și înainte de venirea Domnului.

»Pentru a vă arăta, iubiților, cum unii oameni întu- necați la minte, ei înșiși cu voia lor își îngreunează soar- tea, vă voiu aminti ceea-ce știu toți cei mai bătrâni, că până la anul 1848, era și în patria noastră o iobăgie grea. Iobagii erau siliți a munci din greu, în brazda stăpânilor, mai având a le da și zeciuiala din produsele lor, pentru cari iobagii folosiau câte o casă de locuit și câteva holde de pământ, din care să susțineau cu familiile lor.

»De veacuri au tot aşteptat şi sărmanii iobagi eliberea lor din iobăgie, dar' dorinţa lor abia la anul 1848 s'a împlinit, când prin lege ştergându să iobăgia, iobagii au devenit oameni liberi şi stăpâni peste casele şi pământurile, pentru cari făceau slujba domnească.

»Cine ar putea descrie bucuria cea mare, ce a simţit-o atunci toşii iobagi, şi cine ar fi gândit că mai târziu, ei, cu voia lor, să recadă în altă formă de iobăgie, şi totuşi durere, că mulţi din aceia, nu şi au ştiut păstra nici libertatea, nici casele şi pământurile, pentru cari au robit ei şi părinţii lor; ci împinşi de felurite păcate, au ajuns în altă formă de iobăgie, poate mai grea ca cea veche. Pentru că pe când în timpul iobăgiei aveau numai câte un stăpân, astăzi au mai mulţi stăpâni, pentru cari trebuie să muncească. Au stăpân pe băncile dela cari iau împrumuturi, pe boltaşii dela cari cumpără haine scumpe de fudulie, pe birtaşii dela cari conzumă beuturi scumpe şi de multe ori şi stricăcioase sănătăţii, şi pe alţii asemenea, încât bietul om, trebuie să munciască din greu pentru toţi.

»În timpul iobăgiei nu să puteau vinde, pentru datorii, nici pământurile iobagiilor, căci erau proprietatea domnilor de pământ, astăzi însă să vând la dobă, nu numai casele şi pământurile, ci şi vitele şi hainele celor datori, încât mulţi dintre ei ajung pe drumuri, cu nevinovaţii lor copilaşi.

»În timpul iobăgiei nu erau atâtea dregătorii, şi acelea nu erau atât de împresurate cu plânsori, nu erau nici atâtea temniţe, şi nici nu erau atât de pline cu făcători de rele, ca şi astăzi. Şi așa, de sine înţeles, nu erau nici atâtea dări câte sunt astăzi.

Să-mi credeţi, iubiţilor, că toate acestea şi alte asemenea rele, provin, numai din întunecarea minţii, şi că până când nu ne vom lumina şi noi cu lumina cunoştinţii, adusă în lume de Domnul, cu lumina sfintei evanghelii a Domnului, nu ne vom putea mântui de relele ce ne apasă.

»Pentru a ne câştiga acea lumină, e neapărat de lipsă pentru tineri şi bătrâni, fără osebire, să îmbrăţişăm tot cu mai mare căldură cele două aşezăminte sfinte: biserica şi şcoala, ca pe două făclii luminătoare, şi anume, biserica,

nu numai pentru a ne ruga lui Dumnezeu, *dela carele po-
goară toată darea cea bună și darul cel desăvârșit*, să ne
binecuvinte cu darurile sale cele bogate; dar' și pentru
a ne lumina tot mai mult. Să privim, iubiților, biserica, nu
numai ca loc sfânt de rugăciune, dar și ca loc de învăță-
tură' pentru toți cei mai în vârstă, precum este și școala
pentru tinerime. Căci și de aceea să predau acolo scierile
sfinților părinți, proroci, apostoli și evangeliști, în dulcea
noastră limbă, ca din toate acelea să luăm tot mai multe
învățături folositoare.

»Precum vedeți, iubiților, biserica și școala sunt de
neprețuit folos, pentru, noi. De aceea avem mare și sfântă
datorință a le susținea și întări, aducând toate jertfele
posibile.

*Pe lângă acestea, în timp liber, întruniți-vă iubiților,
în jurul preoților și învățătorilor voștri, pentru a vă celi
cărți și scrieri, în cari bărbați luminați, depun știința lor
pentru ca din toate acelea să vă luminați tot mi mult, și
luminându-vă să vă știți ferii de rele, făcând cele bune,
să știți conduce bine și înțelepțește afacerile voastre, și să
conlucrați și voi »la venirea împărăției lui Dumnezeu,
precum în în ceriu și pe pământ«, apropiindu-vă tot mai
mult de binele vremelnic și de fericirea cea veșnică.*

»Așa fac acestea și celelalte popoare conlocuitoare,
având pururea înaintee ochilor cuvintele sfintei scripturi,
ca: *»înțelepciunea sau învățătura este mai scumpă decât
vistierile aurului și ale argintului«*. De aceea și sunt cele
popoare mai înaintate. Așa trebuie să facem și noi dacă
voim să ajungem la mai multă vază, cinste și bunăstare,
la mai mult bine și fericire, căci de nu vom urma așa,
nici nu vom putea înainta cum am dori, și nici nu vom
putea avea și noi acea plăcere și bucurie de viață, ce o
au celelalte popoare. Din contră soartea noastră ar de-
veni tot mai grea, de ceea-ce bunul Dzeu să ne ferească.

Din acestea vedem cu mare bucurie, îngrijirea înalt
preasfințitului nostru Arhiepiscop, ce o arată și acum la a-
dâncile sale bătrânețe, pentru prosperarea bisericii și a
școlii și prin acestea a poporului său iubit.

Nu asociem cu plăcere la ceata acelor buni credin-
cioși, cari ascultă și împlinesc sfatul părintesc al acelu pre-

lat, carele toată viața sa a consacrat bisericei sale și neamului său.

Intruniți-vă, vă zicem și noi, iubitor cetitori în jurul preoților și învățătorilor voștri, citiți cărți și scrisori folosite ca să puteți și lucra înțelepțește și cu destoinicie lucrurile voastre, eară cărțile cele rele și gândurile cele slabe, împotrivoare credinței noastre, limbei noastre și obiceiurilor străbune, aruncați în foc și feriți-vă de ele, ca de buruienile cele veninoase.

Preoți cu crucea înfrunte!

La încheierea anului 1906.

Cu acest număr încheiem anul al șeptelea de viață al »Bunului Econom«. Revista noastră are de scop: ridicarea țărânului pe cale culturală și economică.

În decursul anului am publicat tot ce am aflat mai potrivit la ajungerea acestui scop. Și dacă n'am putut satisface așteptărilor întru toate, cauza e prea puținul interes și sprijin primit din partea cercurilor dela cari să aștepta aceasta pe lângă tot prețul de abonament neînsemnat de 4 cor. cât a fost la an. Firește, ori ce foaie sau revistă numai așa să poate redacta bine și cu folos practic, când are cel puțin atâți abonenți, ca să-și poată scoate afară de spesele editării, și o remunerațiune potrivită pentru colaboratori. Noi avem la finea anului peste 600 abonenți restanți; cari au fost provocați de mai multe ori și n'au plătit.

Cu toate acestea vom continua și pe viitor cu editarea acestei reviste, punându-o în serviciul cauzei ce reprezintă, mai vârtos că s'a dat încurajare din mai multe părți, și ni-s'a promis colaborare din partea mai multor bărbați însemnați și scriitori de valoare ai vieții noastre publice.

Revista noastră nu urmărește scopuri particulare și separate, ori de câștig material pe cum sunt aplicați unii a crede, ci singur acel scop, ce l'a avut și până aci și pe care l'am arătat faptice.

De aceia, acum la încheierea anului, rugăm pe dnii preoți, învățători și fruntași inteligenți de pretutindenea, să sprijinească nisuița aceasta a noastră nu numai prin abo-

namente ci și prin colaborare și conlucrare la ajungerea scopului comun ce urmărim.

Mulțămind din inimă colaboratorilor și tuturor sprijiniților acestei reviste le dorim să petreacă sfintele sărbători sănătoși și cu voe bună, iară anul nou cu îndestulare și deplină fericire să l ajungă la mulți ani!

Vasile Domșa,
proprietar-editor

Cum să petreacă tinerii țărani Români timpul ernei ?

Iată o întrebare destul de însemnată și actuală, în timpurile noastre de grea cumpănă, la care după putință mă voiu sili a da răspunsul potrivit.

Lucrul cel mai de căpetenie în viață este să înveți să trăiești. Viața — zice Hipocrat — în începuturile aforismelor sale medicale, viața e scurtă, arta e lungă, prilejul e trecător, experiența înșelătoare și judecata grea. Timpul e ban așa glăsuește o sentință de ale noastre și dela modul cum vom ști să-l întrebuițăm depinde în mare măsură fericirea sau nefericirea unui individ, familie, societate și popor. În ziua de astăzi nimic nu e mai costisitor de cât a petrece timpul cu lucruri nefolositoare din cari nu rezultă nici un folos real, căci timpul perdut nu'l mai recâștigăm.

Am intrat cu deabinele în earnă, sările lungi și plictisitoare ne fac să ne ocupăm serios cu întrebarea de mai sus. Țăranul nostru Român — după cum știm — vara aleargă cu zor la lucrul câmpului pentru a-și agonisi cele de lipsă pentru susținerea familiei sale și a plăti dările cari îl apasă greu, iar' timpul ernei îl petrece în cea mai mare parte în *repaus*, aproape fără nici o ocupație, îngrijind ziua de vitele ce le are împrejur, iar' seara mai răsfoind paginile vre-unui calendar învechit.

O pildă demnă de imitat ne-o dă alte popoare despre modul cum adecă își petrec timpul ernei tinerii Cehi, Germani și alții. Aceștia — spre lauda lor fie zis — știu întrebuița timpul după *cuviință*. Acolo în sările lungi de iarnă în Dumineci și sărbători să adună tinerii și bătrânii la sfaturi, unde preotul și învățătorul ca oameni mai culți țin poporului prelegeri, instruându-i cum să-și lucre țarina

ca să-i aducă roade mai bogate, cum să-și îngrijească și hrănească vitele ca acelea să le aducă cât mai mult folos, țin lecțiuni cum să conserve și valorizeze poamele și alte lucruri trebuincioase din economia rațională. Tot în asemenea adunări li-să cetesc și explică pasagii din articolii politici, tăcându-le cunoscută starea și împrejurările în care să află țara și ținându-i în curent cu întâmplările din lumea mare.

În schimbul acestora ce fac tinerii noștri în decursul ernei? Bat cele uși ale *birturilor* și *șezătorilor*, pentru a-și omori — cum zic ei — timpul atât de prețios, încuibându-se nu arareori în inimile fragede cele mai urâte *vișuri*. Nu este aici locul a enumăra relele ce rezultă din prilejul astor fel de întruniri. Învățatul Herder spune, că precum o societate așa și o carte rea pot strica pe un individ pe viața întreagă.

Scopul nostru final să ne fie deci a căuta nu scăderile și vițurile cari pe nesimțite duc societatea în prăpastie — căci multe și diferite sunt cauzele acelora — ci sanarea și vindecarea după putință a relelor cari bântue societatea în mod nemilos. Sanarea și vindecarea relelor, precum și îmbunătățirea sorții țaranului s'ar ameliora în mod vădit urmând pilda altor popoare. *Preoțimea* și *învățătorimea* dela sate cu tragere de inimă — lucrând cu conștiințiositate pentru binele comun, numai lucru laudabil ar săvârși chemând poporul la *sfaturi* în sările de eamnă, Dumineci și sărbători, ținând prelegeri despre economia de câmp, vite, pomărit, stupărit și alte lucruri ce cad în cadrul ocupațiilor lui — aprinzând astfel o lumânare în întunerecul ce n e înconjoară. Cunosc comuna H... de lângă Sighișoara, unde preotul săsesc în fiecare Sâmbătă seara ține poporului prelegeri din diferiții rami ai economiei, la cari pleargă cu drag tinerii și bătrânii pentru a asculta la povețele și sfaturile folositoare ce li-se dau — ajungând prin silință la știință, prin știință la lumină, prin lumină la putere.

Știința este cea mai mare pomană pe care o poate face cineva — a zis Fuller.

Educația omului nu să sfârșeste când eșim din școală; atunci abia începe și ține cât trăim, de aceea fiecare om

dator este a 'și înmulți capitalul cunoștințelor sale — aducându-și sieși cu atât mai mult fo'os în sfera ocupațiunei sale de a lucra. Omul e om și stăpân pe soartea lui — cum zice Tennyson — sau de nu e, apoi el e de vină.

Nu de mai puțină însămnătate pentru *tinerimea* noastră, ar fi cetitul de cărți — *bibliotecile populare*. Pentru știutorii de carte cetitul este un pretin nedespărțit și un alinător al durerilor și suferințelor. Pentru a ne încredința mai de aproape despre aceasta, voiu lăsa să urmeze câteva citate după părerile și afirmațiunile bărbaților erudiți de știință cari să exprimă foarte elogios cu privire la însămnătatea cetitului și valoarea netăgăduită a cărților.

Un mare englez, *Richard de Bury* episcop de Durham lăudând cărțile acum cinci sute de ani, zice cu dreptate: »Iacă niște profesori cari ne instruesc fără nuele, fără cuvinte aspre nici mânia, fără să ceară daruri și bani. Dacă te apropii de ele nu dorm, dacă le întrebi nu-ți ascund nimic, dacă nu le prețuești după cum merită nu să plâng dacă ești neștiutor, nu pot rade de tine« *Library Cluj*

Unul ditre cai mai mari oameni de știință ai nostri, *Sir John Herschel*, ne spune: »De mi-ar fi îngăduit să aleg un gust care să mă susție în toate împrejurările vieței, care să fie pentru mine un izvor nesăcat de fericire și de bucurie, o ocrotire împotriva tuturor relelor vieței și a dușmăniei oamenilor — ași alege gustul cetitului. *Macaulay* era bogat, puternic, celebru și sănătos și cu toate acestea n-e spune în biografia sa, că ceasurile cele mai fericite din viață le datoriază cărților. Intr'o scrisoare către o fetiță zice: »Îți mulțănesc pentru prea frumoasa ta scrisoare. Sunt fericit, că pot să fac pe fetița mea dragă, fericită și simnt nespūsă plăcere, că văd că-i plac cărțile, căci când va fi mare ca mine, va vedea că sunt mai bune de cât toate prăjiturile și bomboanele, de cât toate jucăriile și spectacolele din lume«.

Din cele până aici desfășurate ne putem face o icoană destul de limpede despre însămnătatea cetitului. Cei chemați își îndeplinesc o datorie sfântă față de neam, nisuinđu se a desvolta gustul cetitului în tinerime. Acest gust de cetit mai bine îl putem desvolta în cineva, dacă li vom da în mână cărți potrivite și corăspunzătoare *capacității sale*.

În timpul din urmă lucrul acesta cu atât mai ușor să poate face, cu cât numărul cărților a crescut, iar' prețul lor este neînsămnat. O înrâurință tot atât de binefăcătoare va avea pentru tinerimea și poporul nostru — *cețitul zia-relor*, al căror număr în timpul din urmă este destul de respectabil.

Cugetând, că am dat răspunsul la întrebarea de mai sus, dorim ca conducătorii *firesți* ai poporului, preotul și învățătorul să nu întrelase momentul, lucrând, în armonie pentru luminarea și fericirea poporului — putându-se atunci zice cu drept cuvânt, că au pus câte-o petricică la temelia edificiului nostru cultural.

N. Hamsea.

Săracul.

Nu-'i sărac acela care
Duce vecinic lipsă mare;
De iubește și-'i iubit,
Traiul său e 'naurit.
Căci prin grigi ce-'l împresoară
Tot mai are și-o comoară:
Sufletul său plin de dor,
Bold de viață 'n viitor.

Ci-'i sărac bogatul care
Toate le-are de 'mbuibare,
Dar' de toate s'a urât,
Și pe nime n'a iubit.
Înima lui nu simțește,
Dragostea nu-'l încălzește;
Sufletul său e pustiu,
Par'-că nici nu este viu.

Ce folos de bogăție,
De comori ce pot să fie
Pe pământul rotogol,
Dacă sufletul 'ți-e gol?!
Ce folos chiar și de viață,
Dacă nu te mai răsfăț
Dragostea ce 'n brațul său
Face din om Dumnezeu!

I. Vulcan.

Visurile.

Cătră seară
Să coboară
Cu aripele de aur
Visurile pe pământ,
Trecătoare ca și spume
Mii de farmeci dulci în lume
Și al bazmelor tesaur
Ele-aduc ca prin încânt.

Și sârmanul, ce dorește,
Un moment atunci găsește
Soarta-i milostivă 'n vis,
Visul care îți suride
Și în taină îți deschide
Porți ce duc în Paradis.

Dimineața cară
Visurile sboară
Grabnic înapoi
Și pe urma lor ușoară
Vin în roiuri să coboară
Griji amare și nevoi.

Matilda Poni,

Invitare la abonament.

Cu 1 Ianuarie st. v. deschidem nou abonament la revista noastră „Bunul Econom” cu prețul de

*5 cor. pe an — 2 cor. 50 fl. pe jumătate an,
pentru România și străindătate 15 lei pe an.*

Domnii abonenți vechi sunt rugați a-și renoi abonamentul. La trimiterea banilor să se scrie și numărul de pe fașia sub care Vă vine foaia. — Iar cei noi sunt rugați ca să și scrie corect și legibil: numele, comuna, posta ultimă și comitatul, — fiind mai sigură expedarea.

Ne ținem de datorință a aduce la cunoștința onoraților cetitori, că revista „Bunul Econom” de aici înainte numai acelora să va trimită, cari vor solvi abonamentul înainte cel puțin pe o jumătate de an.

Abonamentele să se trimită de-adreptul la

Administrația

*BCU Cluj / Central „BUNUL ECONOM”
Orăștie (Szászváros).*

Dela reuniunile noastre.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului” prin comitetul ei central și-a publicat raportul general al 18-lea pentru anul 1905 într-o broșură separată, ce ni-s'a trimis și nouă.

Din această broșură remarcăm activitatea rodnică arătată adunării generale sub titli: »Intruniri agricole«, »Cultura animalelor de prăsilă«, »Cultura poamelor«, »Cultura nutrețurilor măestrite și a altor plante«, »Tovărășiile agricole«, »Insoțirile de credit sătești sistem »Raiffeisen«, »Școala practică de economie din Săliște«, »Industria de casă (lucrul de mână femeiesc), »Publicațiuni de interes economic«, »Diferite afaceri« și »Averea Reuniunii«.

Urmează rapoartele despre a 15-a expoziție de vite din Veștem și a 4-a expoziție de poame din Mercurea.

Comitetul central și membri săi, apoi membrii înșirați cu numele din 81 comune din comitat și 64 membrii afară

de teritorul comitatului, în fine proiectul de budget pe 1907 și rațiociniul pe 1905. — Președintele acestei înfloritoare Reuniuni e zelosul domn *Pantaleon Lucașu* iar' secretar neobositul *Victor Tordășianu*.

Vom reveni și publica, ce e mai însemnat, în decursul anului viitor (1907).

Dela „**Reuniunea economică din Orăștie**“ n'avem nici un raport, referitor la activitatea ei, de mai mulți ani.

Totul ce putem spune e că secretariul acestei reuniuni părintele Ioan Moța, după ce președintele și-a dat abdicerea, dăm cu socoteală, încă nu și-a aflat omul nimerit, pentru a fi ales de președinte. Adunarea din vară nefiind convocată, de comitet, deși s'a constituit alegând de prezident pe dnul Vasile Osvadă din Hunedoara, nu funcționează, până să va conchema o altă adunare, mai constituțională să l aleagă din nou, eventual pe altul

Această reuniune are un fond frumos și o dotație stabilă dela institutul din loc »Ardeleana«. Tocmai din cauza aceasta, membrii reuniunii, dela cari nu s'au mai încasat de vre-o trei ani nici un fel de taxă, nu să interesează și nu să pot interesa până când însuși institutul, respective acum noul ei director, nu va lua asupra și sarcina, de a-i da o nouă viață, pe care cu tot dreptul o așteaptă membrii ei externi, ca să se știe cum stăm și ce e de făcut?

Despre administrarea pădurilor comunale.

(Articolul de lege XXXI. din 1879).

Cum să administreează și folosesc pădurile pe lângă recunoașterea și susținerea drepturilor private ale altora — îl regulează legea anumită a statului.

Nu-i iertat a tăia pădurile acelea, cari împedecă la vârful munților dărîmările stâncilor, dealurilor, sau când prin stârpirea acelor păduri s'ar primejdui rodnicia văilor și drumurilor de comunicație.

Nu-is iertat a stârpi pădurile din ecelea locuri, cari nu sunt potrivite pentru arături, fânaș, grădină sau vie.

În pădurile apărate nu-i iertat a pășuna v'ite până când prin pășunat să face pagubă în creșterea lemnului tinere și a mlădișelor acelor, sau în teritoriul de pădure.

În depărtare de 100 pași dela marginea păduri e iertat a umbla numai pe lângă grije ce trebuie avută în vedere cu privire la primejdie de foc, și streinii numai cu slobozenie dela pădurari.

Cel ce face foc, e dator să-l și stingă înainte de a să depărta. Cel ce găsește focul nestins de lângă păduri este dator a stânge, sau de nu poate, — e dator a da de știre locuitorilor celor mai din apropiere sau pădurarului.

Pădurile comunale și ale jobajilor până când să folosesc în comun au să se taie după planul dat de pădurari erarialii.

De aceia, cei cari taie și fac pagube în păduri fie prin pășunat sau altfel, fără slobozenie, să pedepsesc aspru după legile statului.

Pedepsele le dictează pentru locuitorii comun. protopretorele, pentru orășeni căpitanul sau altă persoană încrezută.

Pădurile acelea, cari, fie înainte de anul 1819—1820, — sau după aceasta au trecut prin cumpărare ori pe temeiul vreunei sentințe — pe numele comunei — sau a fost predată spre folosință iobagilor, nu cade sub legea urbarială, ci rămâne în proprietatea foștilor iobagi.

Dreptul acesta de proprietate nu să poate știrbi nici atunci când domnul de pământ sau oficianții și servitorii aceleia ar fi avut în aceea păduri oare-cari drept de folosință la lemnul de foc sau pășunat, drepturile ce le compete în alte cazuri foștilor iobagi, le reguleaza legea din 1871 articolul 53. §. 71.

Informațiuni mai speciale, vom da cu plăcere tuturor abonaților nostri și pe viitor, pe cale publicistică.

Despre industrie și nedot.

Ori-care cetățean maiorean, sau care e dclarat de atare, are drept a să ocupa cu ori ce fel de negoț sau industrie, ori-unde și ori și când, între marginile legilor statului, fără privire dacă e bărbat sau femeie. Cine voiește să se ocupe cu astfel de industrie la care nu să recere

slobozenie, e dator a înștiința aceasta oficiului industrial, în comune protopretorului; în orașe oficiului respectiv. Înștiințarea să face în scris cu stempel de 2 cor., iar' dacă sunt peste 10.000 locuitori, cu stempel 10 cor., afară de capitala țării.

Măiestriile cari trebuie învățate în mai mulți ani au să fie dovedite cu testimoniu dela respectivul măiestru și să dovedească că a lucrat cu succes bun cel puțin 2 ani și în alte locuri, atelier sau fabrică, după-ce a terminat de învățat.

Ministeriul de agricultură, industrie și comerțu statoroște prin ordinațiune toate măiestriile la care să recere pregătire anumită, și arată și numește cursurile de industrie și comerțu cum și școalele care dacă le învață cineva poate să se ocupe cu industria și comerțul fără de a dovedi 2 ani de lucru în alte ateliere sau fabrici.

Printul-Ariciu și Prințesa-Broască.

A fost odată o împărăteasă și împărăteasa aceasta avea doi copii: pe domnița Tămâița și prințisor Bălăior. Dar' împărăteasa căzu la pat și muri, iar' împăratul fu silit să-și aducă o femeie în casă, care să îngrijască de copii, că el trebuia tocmai atunci să plece în bătae.

Ingrijitoarea aceea însă era o femeie rea și vicleană. Ea să prefăcea, că iubește pe cei doi copii, dar' în adevăr nici nu putea să-i vadă, și ar fi dat mult să scape de ei.

Așa într'o zi chemă pe-o slugă dela Curte și-i făgădui haine frumoase și-o pungă de galbeni, dacă va duce copiii în pădure să-i omoare.

Sluga de, ca omul sărac, îi străluciau ochii după bani, și făgădui, că va face în tocmai. Iși umplu deci o traistă cu merinde și luând copiii de mână, porni des de dimineață pe drumul ce ducea în pădure.

Ajungând în pădure, să așeză pe un buștean să se odihnească și să imbuce ceva. Văzând pe bieții copii cum stau de o parte și să uită la el, le întinse și lor câte-o bucătică de pâne neagră, și ei o mâncară cu poftă, par' c'ar fi mâncat cozonac, căci erau flămânzi, sărăcuții de ei.

Apoi ca să nu-i omoare, căci îi era milă omului, și frică de Dumnezeu, îi duse mai afund în pădure și-i lăsă acolo.

Când să văzură singuri mititeii, plâneră și să lipiră unul de altul de frică, apoi cătră seară întrebă prințisor Bălăior pe domnița Tămâița: »Unde ne om culca noi acum sorioară, că mie tare mi-e somn?« Dar' cuvintele acestea le auzi o păsărică și sbură îndată de le împărțăși și celorlalte păsărele din pădure.

În grabă sosiră toate, aducând fiecare frunze și floricele 'n cioc, și pregătiră copiilor un pat frumos și moale. Ei să culcară într'ansul și adormiră numai decât, iar' păserelele îi acoperiră cu frunze și cu flori.

Îngrijitoarea însă visă peste noapte, că copiii trăesc și chemă a doua zi iarăși pe sluga aceea. Acum scoase dintr'o lădiță un băț fermecat și îl dete omului zicând: »Ia bățul ăsta și dute de atinge copiii cu el. Dar' să știi, că de nu vei face cum îți poruncesc, nu va fi bine de tine!«

Sluga luă bățul ce îl dete femeia și plecă. Cum ajunsese în pădure, îi ieșiră amândoi copiii înainte și-l rugară frumos, ca să-i ducă acasă. *Central University Library Cluj*

Omului i-să umplu inima de jale, dar' aducându-și aminte de vorbele îngrijitoarei, îi atinse pe băeți cu bățul fermecat. Dar' atunci ce să vezi? Prințisor Bălăior să făcu un ariciu mare și urât, numai ghimpi pe el, iar' Domnița Tămâița să făcu o broască mare.

Bietele animale să vârâră într'o scorbura de copac și ședeau triste una lângă alta. Și au trăit acolo multă vreme, hrănindu-să cu musculițe, gândăcei și vermuleți, pe când femeia cea răutăcioasă ducea în palat lume albă, trăind după pofta inimei. Ea mințise cătră împăratul, că pe copii i-au furat niște hoți, și el a trimis oameni să-i caute prin toate părțile, dar' înzadar. Numai chiar unul zărise la rădăcina unui arbore un ariciu și-o broască stând alătura ghemuiți, dar' trecu pe lângă ei, nevrând să-i ia în seamă.

Sluga însă să căia amar de ceea-ce făcuse, și să tot gândea ziua și noaptea, cum ar face să le ajute bietilor copii. Îngrijitoarea însă doria acum să se scape și de împăratul, ca să rămână ea singură stăpână în palat.

Spre scopul acesta chemă iarăși pe sluga la sine și-i zise: »Îți dau trei pungi cu galbeni și te fac domn mare,

dacă intri la împăratul în odaie, când va dormi și-l vei atinge și pe el cu bățul acesta fermecat!»

Sluga ce să gânde?... Ii luă bățul din mână, dar' în loc să meargă s'atingă pe împăratul cu el, o atinse pe ea, și îndată să prefăcu blăstămata de muere într'un șerpe mare.

Atunci să duse omul în pădure și găsinđ lângă o tulpină de copac pe ariciu și broscuță, îi lovi încet cu bățul și să tăcură copilașii iarăși la loc cum fuseseră înainte, ba încă mult mai frumoși și mai dragălași. Apoi luă de-o mână pe Domnița Tămâița, iar' de alta pe Prințisor Bălăior și porni cu ei la împăratul, care când îi văzu, sta să-și iasă din fire de bucurie. — Ii dăruí apoi avere multă omului aceleuia și-l făcu domn mare la Curte.

Femeia cea răutăcioasă însă, a rămas șerpe și-a fost silită să se târăe toată viața ei.

(»A fost odată...« de E. P.)

Serate de-ale meseriașilor români.

Sedința literară a 11-a a »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« s'a ținut Joi în 29 Noemvrie n. tr. Președintele nostru dl Vic. Tordășianu, arătând cum în timpul din urmă s'au aflat mai mulți mecenași ai neamului românesc, cari și-au luat de problemă să contribuie cu tot avutul lor, cu toată agoniseala lor la sprijinirea și ajutorarea meseriașilor, scoate la iveală pe nemuritorul Demetriu Andronic, din a cărui fundațiune beneficiază an de an sute, sute de meseriași măiestri, calfe și ucenici. De pie memorie Demetriu Andronic, venit din România, a fost comersant în Sibiu, unde până a fost în viață a trăit în retragere și fără a face zgomot în jurul său. Ca om dela fire închis, nu și-a destăinuit tainele inimei sale. În anul 1877 s'a îmbolnăvit însă greu și văzându-și sfârșitul vieții și-a scris voința din urmă. Român bun D. Andronic, a prevăzut, că noi fără de clasa de mijloc, a meseriașilor, nu putem da înainte. Puținele începuturi făcute în aceasta direcție, din cauza sărăciei, nu o să aibă sfârșitul dorit. Pentru a delătura toate pedicile, prin testamentul său lasă întreagă averea sa bisericeii gr.-or. Transilvane, cu scop de a să împărți ajutoare bănești elevilor meseriași pentru a fi ajutați în tim-

pul de învățătură, calfelor (sodalilor) ca ajutoare de a să îmbrăca cuviincios și măiestrilor de a să putea proviziona la deschiderea etablimentului propriu cu cele mai neapărate recuise și unelte. Dem. Andronic, a reposat în Sibiiu la 4 Iulie 1880 și a fost înmormântat la 6 Iulie 1880, în cimiteriul din suburbiul Iosefin. În cimiteriul acestei biserici să află monumentul lui Dem. Andronic, ridicat pe spesele sale și la voința sa, ear' în însași biserica an de an să servește prin preotul bătrân de acolo un părăstas în amintirea și întru vecinica odihnă a acestui mare binefăcător al mes. riasilor. Monumentul, pe care Andronic și l-a grăvat în inimele noastre va fi în veci neperitor, căci el multe lacrimi a șters și șterge de pe obrajii mititeilor învățăcei, multe îmbrăcăminte sunt purtate din îndurarea lui Andronic cu mândrie și mulți stăpâni-meseriaș, dragoste de neam a lui Andronic au să mulțumească avutul lor, uneltele lor din lucrătoare. Despre se timentele nobile ale lui Andronic mărturisește și faptul, că el a lăsat bisericei, în a cărui cimiter e înmormântat, o obligațiune de stat despre 1000 fl, spitalului Francisc Iosif din Sibiiu 1000 fl, casei copiilor orfanale evangelice 1000 fl., săracilor din Sibiiu 1000, săracilor din Boița și Reșinari câte 500 fl.

Dela activitatea fundațiunei Andronic, consistoriul Sibiiian împarte regulat mai multe mii coroane între meseriașii noștri, originari din Transilvania. Atrăgând dl Tordășianu, atențiunea noastră asupra concursului publicat pentru împărțirea de ajutoare pro 1907, pomite a să mai ocupa de fundațiunea nemuritorului »Andronic«.

Trecând la afacerile mai recente, petrecute în sânul Reuniunei, mulțumește întreg corului mixt al Reuniunei, care în frunte cu dirigentul Popa, i-au făcut frumoasa serenadă în preajma onomasticeii; mulțumește pentru prestațiunile corului la ultima convenire socială și ne îndeamnă, că mai ales acum în timpul de iarnă să cercetăm cu sârguință localul, probele de cântări, să cetim și să folosim timpul cu lucruri vrednice.

Notarul Duca cetește protocoalele ședințelor administrative, din cari am aflat despre lucrările comitetului în luna Noemvrie.

Intrați în însași ședința literară dșoara Aneta Simtion, redă bine »Cearta dragosteii« de Rouă; Ioan Oancea, so-

dal cismar, a predat cu mult sentiment »Dorința« de Goga, micul învățacel lăcătuș Ilariu Boia, ne-a uimit cu frumoasa predare a bucății »Poveste adevărată«; Ioan Miga, sod. pantofar, a confecționat o citeră și ne-a delectat cu multe arii, executate bine; școlarul Laurean Barabaș, fiul dlui Bedó Barabás, măiestru c'ismar, a plăcut cu »Cânila soldatului«, predat drăguț; sodalul pantofar Alexandru Bozo, cu bună fire pentru a preda lucruri de haz, ne-a procurat mult răs cu »Șaua țiganului« de Speranță; școlărița Marioara Simtion, cu »Limba mea« și »Mama« de Coșbuc, a arătat multă prezență de spirt: măiestrul rotar dl Alex. Dămian, ne-a delectat cu mai multe bucăți cântate la gramofon; micul școlar Ioan Barbu, cu »Statornicia în credință« a fost destul de bun; Iuliu Câmpean, sod. pantofar, e acasă și el în lucruri hazlii, dovadă »Țiganul la nuntă«, care a plăcut mult; dșoara Marioara Avrigean, cântând mai multe arii la citeră, ne-a arătat multă dragoste și alipire cătră Reuniune; la fine Laurențiu Boldor, sod. mäs, a fost perfect cu »Ițig profet«.

La fine s'au sortat 15 bucăți cărțicele între cei aproape 150 participanți, ear' dl Tordășianu invitându-ne să adunăm și daruri pentru săracii noștri, ne poștește la sedința din Decemvrie.

»Emanuil«.

CRAIUL IELELOR

— DUPĂ GOETHE —

*Cine oare umblă noaptea așa târziu?
Pe un cal un tată duce pe al său fiu:
Pe-a lui brațe dânsul pe copil îl are
Și cu drag îl strânge și-l cuprinde tare.*

*Fiul meu, ce tremuri fața-acoperind? —
Tată, nu vezi Craiul Ielelor venind,
Craiul cel cu coadă și coroană'n frunte? —
Fiul meu, e dunga negurei din munte.*

*»Drag copil tu vino, vin'aici cu mine!
»Jocuri prea frumoase voiu juca cu tine;
»Vezi, pe mal ce flori's dalbe și 'mpistrite
»Și-are mama-atâtea haine aurite!«*

*N'auzi, tată, n'auzi cum încet vorbește
Și ce multe Craiul îmi făgăduiește? —
Nu te teme, scumpe, sântem amândoi,
Foșnăe doar vâdtul prin uscate foi. —*

*»Tu copile dulce vrei să mergi cu mine?
»Fetele-mi acasă te-or sluji prza bine;
»Ele mândru joacă hora cea de noapte
»Și te-adorm cu jocuri, cu cântări și șoapte«.*

*Nu vezi tu acolo, tată, dragă tată,
Cum prin întunerec lelele s'arată? —
Fiul meu, văd bine, colo spre pădure,
Nu e decât umbra sălciilor sure. —*

*»Drag îmi ești, mă 'ncântă chipul tău frumos,
Și te iau cu sila, de nu vii voios«.
Tată, tată, Craiul lelelor n'apucă,
Dureros mă strânge, gata-i să mă ducă.*

*Tătăl mână grabnic, tremură, să teme
Și la piept își ține fiul care geme;
Dar' abia sosește obosit la poartă
Și odrasla-i scumpă zace'n brațe i moartă.*

(•Conv. Lit.•)

G. MURNU.

Țăranii în Danemarca.

Instrucția țăranilor. — Lăptăriile cu vaporii. — Sisteme de participare.

Averea Danemarcei, pusă în cumpănă cu a numărului locuitorilor, e mai mare de cât a tuturor statelor, și țăranii din această țară țin azi locul întâi printre națiunile cele mai bogate.

Aceștia știți de ce? — Pentru-că țăranul danez la început și-a cultivat creerul și pe urmă câmpul și și-a desvoltat spiritul înainte de a-și desvolta comerțul.

Intr'adevăr, în Danemarca sunt numai 2,300.000 locuitori și totuși ea are 66 »școli înalte« unde să învață tot ce trebuie să știe un om făcut pentru muncă și

15 școli de grădinarie, unde lucrătorii dela câmp să duc să săvârșească ce știu.

Aceste »școli înalte populare« sunt adevărate Universități în care să dă țăranilor și țăranțelor o oare care cultură a spiritului, fără a le răpi — dragostea de agricultură.

Această grea problemă e rezvoltată la ei de multă vreme.

Elevii țărani — sau țăranțe, căci femeia e tratată aci ca și bărbatul — sunt hrăniți și locuesc la Universități, unde li-se dau noțiuni generale de istorie, de literatură, de socialogie și noțiuni complete de toate științele aplicate la agronomie.

E de observat că un mare loc e lăsat exercițiilor corpului: dări la semn, velocipedie, etc.; — velocipediștii au câte un club mai în fiecare sat și sunt întreit de mulți în Danemarca ca ori unde aiurea.

Mulți din acești elevi sunt fii de muncitor săraci, cărora statul le dă burse. În fiecare an, ei țin un fel de întruniri în care comentază ce au învățat, și își spun și ideile lor personale.

Astfel ies în fiecare an zece mii de țărani din școli și să întorc la țară, ducând cu ei știința și iubirea de muncă.

Nu numai atât.

Ca să nu uite ce au învățat, și ca să știe ce progrese să fac în lume, există în fiecare sat o »casă de întruniri« ca sală de primire pentru 500—600 de persoane și bibliotecă.

Iarna, tinerimea face gimnastică, dancază în această școală.

Seara familiile să strâng și ascultă conferințele conferențiarilor de profesiune, cari umblă din sat în sat, și cari vin mai în toate zilele.

Această educație deosebită, viața aceasta la un loc, dezvoaltă, firește, în clasele agricole, gustul de viață publică și de politică.

Țăranii și țăranțele discută mult, citesc foarte mult Unii și scriu.

Mulți politiciani dintre cei mai cu influență sunt țărani.

Timp de zece ani, șeful stânzei în Parlament a fost un cismar de sat, care învățase numai la școală primară, și care cu toate acestea ținea piept orășenilor cei mai învățați.

Acum cei mai mulți deputați sunt țărani și lucrători agricoli.

Dar' să ajungem la partea cea mai însemnată.

Urmarea nemijlocită a răspândirii instrucției la țară a fost o sporire mare a producției.

Sămănăturile au dat întreit.

S'au destelinat 54 de leghe pătrate de locuri și s'au creat 24.000 de căminuri noi și în sfârșit au ajuns să facă secerișul cu o lună mai de timpuriu de cât înainte!

Dar' țăranul inteligent nu s'a ocupat numai de pământ.

El s'a gândit că să poate ca prețul bucatelor să scadă. Atunci s'a ocupat de sistemul lăptăriilor.

În această privință a făcut minuni.

Să constatăm mai întâiu că Danemarca e țara, în care, proporțional cu numărul locuitorilor, să află mai multe vite. Varba lui Chamberlarin: »Două hectare și o vacă pentru fiecare«.

Lăptăria daneză a luat de odată o întindere nespus de mare și are acum o reputație universală.

Cum s'a produs acest fenomen?

Lucrul e simplu.

Danezii au adoptat sistemul lăptăriilor cu vaporii.

Lăptăria cu vaporii e o invenție cu totul modernă.

Ea cere cheltueli de instalații mari, căci e ultima perfecție a științei, dar' aduce însutit de cât a fost cheltuiala.

În Franța nici nu să știe ce e lăptăria cu vaporii; în Danemarca să află acum nouă sute!

Cum au ajuns țăranii să creeze aceste instalații mărețe, cari nu pot fi văzute fără a fi admirate? Au fondat »lăptării cu vaporii în participare«.

Exemplu: țăranii dintr'un sat construiesc în comun o mare lăptărie cu vaporii, cu centrifuge, cu răcoritoare de

ghiață etc. Toți cari au pus bani sunt comproprietari ai lăptăria și produsul exploatărei îl împart între ei.

Sistemul lăptăriei cu vapori a adus o mare sporire a producției untului și exportarea lui în alte țări.

Franța trimite acum de cinci ori mai puțin unt în Engiltera ca mai înainte, numai din pricină că o bate Danemarca pe acest tărân.

Acum toate lăptăriile în participare ale țăranilor să vor uni și să va forma o societate de exportarea untului care va vinne străinătății de-adreptul. Să înțelege ușor ce câștig vor izbândi. E greu să fie cineva mai inteligent.

Toate produsele agriculturii au profitat din îmbogățirea repede a țării. Producția de pasări, de porci, ouă, a ajuns la cifre necunoscute până acum. De aceea și vin inginerii agronomi din toate părțile lumii să studieze pe loc frumoasa organizare agricolă din Danemarca.

Sistemul participării a isbutit așa de bine la lăptărie, în cât țăranii l'au aplicat și la brutării, la berării, la mori mori etc.

Acum aceste indusrii monopolizate și exploatate de agricultori.

În fiecare sat să află și câte o societate cooperativă de consumație care împarte câștigul între membri.

În sfârșit țăranii își strâng capitalurile în bănci care sunt ale lor și administrate de ei ori de reprezentanții lor. Au acum peste 400 ee asemenea bănci

Nu e oare admirabil?

E de prisos să mai spunem că, cu o asemenea organizare socială, nu e sărăcie, toată lumea lucaează și toată lumea să bucură de produsul muncii, mulțumită în-lăturării mijlocitorilor.

Iată cum, fără revoluție, în chip simplu, numai prin inteligență și muncă, țăranul danez e cel mai înaintat din lumea întreagă.

Mulțumită lor, Danemarca e liberă și prosperă.

(»Deșteptarea«).

 Stimate cetitor! Dacă nu voiți a abona revista „Bunul Econom”, vă rugăm trimiteți nrul acesta îndărăt!

CEARTA DRAGOSTEI.

L'am aşteptat de două zile
Cu lacrimile pe obraz,
De ciudă, că el nu mai vine
Şi de năcaz.

M'ascund, ca nu cumva să creadă,
Că l'am văzut.
Imi pare rău, dar' n'am ce face,
De ce-am făcut.

*

Ş'abia a treia zi venit-a
Spunându-mi cât i-a fost de dor,
Eram atât de mândioasă,
Că nu doriaam, decât să mor.

E sărbătoare, şi Firuţa
Şi-a scos din ladă
Cămaşa cea cu pui şi fluturi
Şi albă, par'că-i de zăpadă.

Şi când a vrut să mă sărut,
Fugind de el nu l'am lăsat.
Ş'atâtea vorbe zăpăcită
I-am aruncat.

Şi şorţul de mătăasă scumpă,
Cusut cu fir şi cu mărgele,
Şi brăul roşu, galbin, vânăt,
Cătrânţa cea în ochişcele.

Să meargă numai la Saveta,
Cu care s'a mai drăgostit,
Căci n'are ce căuta la mine
Mai mult, căci toate s'au sfârşit.

Şi iat'o, gata ca o floare,
Şi ca o zină de frumoasă,
Ah, ce ochi negri, ce guriţă
Şi ce statură mlădioasă!

Ş'acum vedeţi, de-o săptămână's
S'a dus la horă; cum o vede
Li cse George înainte,
Ian spune-mi, fa Firuţo, grabnic,
De-ai prins, ori încă nu, tu minte?

*

Şi cine-ar fi crezut că George — Ci spune-mi să mă ştiu de-o parte,
Să iee'n seamă, ce i-am spus, Tu cea mai dragă 'ntre fetiţe.
Dar' şi pe mine, să-i dau drumul, Ea-l strânge gingaş şi-i şopeşte:
Cine m'a pus! — Te iert, Georgiţă.

Imi trece zilnic cu Saveta — Ci spune-mi numai de Saveta
Pe sub fereastră, Dacă-ţi mai place?
Şi, Doamne, nici că se mai uită Li z'ce ea într'adins, ca'n glumă.
Spre casa noastră. — Iar nu-mi dai pace!

Şi câteva mătuşi pe-o bancă
Ochindu-se cu viclenie:
Şi să mai dai vr'un ban, cumătro,
Pe-a lor mănîe?

Elena din Ardeal.

Știri de tot felul.

Metropolitul I. Mețianu pentru gimnaziul român din Brad. I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Mețianu »convingându-să despre neapărata trebuință de a completa gimnaziul român din Brad la 8 clase, dă cu mare bucurie binecuvântarea la colecta inițiată în acest scop de reprezentanța gimnaziului« și întreprinde și dânsul prin organele sale o asemenea colectă »rugând pe toți protopopii, preoții, învățătorii, frunțașii și poporul din arhidieceză să sprijinească această nizuință cu ofertele lor binevoitoare«. I. P. S. Sa dă bun exemplu contribuind în fruntea tuturor cu suma de 2000 coroane. Sperăm că cuvântul cald al I. P. S. Sale va afla viu răsunset în sinul Românilor iubitori de cultură în limba noastră maternă. Dela jertfele noastre depinde ca să vedem cât mai în grabă realizată dorința generală de a să completa gimnaziul, cu 4 clase din Brad la gimnaziu mare cu 8 clase.

Iubileul militar al Regelui Carol. Regele Carol își serbează în curând iubileul de 50 ani dela întrarea Sa în armată. În numele împăratului german Wilhelm va felicita pe Regele Carol din incidentul acestui iubileu o delegație militară în frunte cu locotenent-colonelul Heineccius din Berlin.

Sfințirea bisericii din Martinești, la însărcinarea Înalt Prea Sfințitului Archiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, s'a făcut Duminecă, 17/30 Decembrie a. c. prin protopresbiterul tractual Vasile Domșa cu concursul parochilor Vasile Necșa, Manase Iar, Avram Teodor, Andrei Truca, Ioan Cotruș, Petru Lula, Adam Lula, Niculau Stirc și Ioan Pascu. Actul sfințirii acestei frumoase biserici, zidită din contribuiri ale 50 poporeni cu spese de 10.000 coroane au fost înălțător și a ridicat și întărit simțul creștinesc în poporeni gr.-or. amenințați de proselitismul catolic al fraților lor din aceeași comună. — Laudă și recunoștință să cuvine reuniunii noastre de cântări din Orăștie sub conducerea dirigentului ei Ioan Branga, care cu participarea baritonistului N. Demianu a înfrumșețat serviciul divin încât Mărtineștenii nu vor uita în toată viața lor acest act frumos. — La masă au toastat protopres-

biterul pentru I. P. S. S. Archiepiscopul, și Metropolitul V. Necșa pentru ppresbiter, Manase Iar pentru parochul local Vasile Necșa și pentru poporenii săi bravi, Adam Teodor pentru membrii reuniunii, Ioan Branga pentru preoțime, și înflăcăratul tânăr învățător I. Bura pentru inteligență și popor.

»**Telegraful Român**«, în numărul de Joi anunță că »Bunul Econom« și-a schimbat haina în revistă pentru agricultură, industrie și comerț.

Bine, dar' până acum n'a fost tot pentru agricultură, industrie și comerț? Nu știm pentru ce n'ar putea fi astfel de știri publicate mai constiențios și mai tolerat. Red.

Producțiune teatrală arangează corpul didactic dela școala gr.-or. rom. din Hunedoara a doua zi de Crăciun în sala hotelului »Hunyadi várhoz«. Inceputul la 7 ore seara. Venitul în favorul școalei. Să vor preda piesele: »Dușmănoasa«, »Curcanii« și »Nunta lui Pîrjol« executate de elevii și elevele școalei. După producțiune, dans.

Conferința băncilor române ținută în Sibiu, a adoptat un proiect de statut pentru înființarea însoțirii băncilor române. Proiectul va fi trimis guvernului spre aprobare. S'a primit apoi introducerea obligătoare a revizorilor experți la bancele române.

† **Teodor Ceontea**, profesor pensionat al preparandiei gr.-or., din Arad a răposat în 28 Dec. n. Inmormântarea i-s'a făcut Duminecă în 30 Dec. Odihnească în pace.

Un român inventator. Foile bucureștene aduc știrea, că dl Dr. Traian Vuia tânăr român și absolut de drepturi de origine bănățean, de un timp încoace aflându să în Pariz, s'a ocupat cu ideea inventării balonului cu cârmă, care i-a și reușit, spunând că aceasta invenție prezintă perfecționări, cari fac să i-să prezică o mare reușită.

Ministrul D'sescu a arătat în camera română pericolul în care au ajuns țărani români prin așezarea străinilor — mai ales ovrei — la sate, cari exploatează pe țărani, și a spus că proprietarii de moșii au datorința să și cultive singuri moșile lor și să nu le mai dea în arândă străinilor. Totodată a promis că guvernul român va apăra cu toate mijloacele pe țărani români contra străinilor.

Mâncați de lupi. Foile din România aduc înfiorătoare știre că preotul din comuna Ludești a plecat cu sania la Târgoviște. La reîntoarcere trecând printr'o pădure a fost surprins de o haită de lupi. Căi spăriindu-să au luat-o la fugă nebună răsturnând sania și rămânând preotul cu vizitiul în gura lupilor. Au fost aflate în pădure numai oasele lor.

Revista »Familia« din Oradea-mare își va sista cu finea anului 1906 apariția. »Orizontul« din Cluj de-asemena.

Foamete mare în China. Din Peking, capitala mării împărății chineze, vine știrea înfiorătoare, că în China-de-mijloc mor oamenii cu miile din cauza foametei. S'a constatat că într'o singură zi au murit aproape la 2000 de oameni. Șapte milioane sunt cari sufăr și dacă nu capătă ajutor au să moară. Cercurile competente din China cer ajutor dela țările străine.

Italienii susținând școlile române di Macedonia. De când și districtul Serfige, scrie »Românul dela Pind«, a fost cuprins în Macedonia, adecă în provincia, peste care să întinde acțiunea reformatoare a Europei, un ofițer italian de jandarmerie s'a stabilit în orașul Efasona, care este reședința caimacan (subprefect). Având și copii, el a căutat să se informeze care școală, cea greacă, ori cea română, ar putea da o instrucțiune mai bună și mai solidă fiilor lui. De aceea a vizitat cu deamăruntul ambele școli, și în urma acestor cercetări și-a putut face convingerea, că școala română stă cu mult mai presus decât cea greacă din toate punctele de vedere. Ofițerul italian dar' și-a trimis copii la școala română. Inșă, a doua zi dela acest lucru, care n'a fost îndrăzneala conzului grec și a Mitropolitului grec, care în furia lui era cât pe ce să excomunică pe catolicul ofițer italian. Au înscenat fel de fel de intrigi și de calumnii la adresa institutorilor școalei române, și în genere a tuturor românilor.

Dar n'au izbutit. În furia lor au recurs la patriarh. Acesta, crezând că grecismul e mort dacă un ofițer italian își dă copii la școlaa română, cere dela Poartă îndepărtarea institutorilor români din Efasona pe motivul, că acolo n'ar fi Români și că ei sunt un element de tulburări printre populațiune. Această cerere absurdă a fost respinsă.

Nu le-au plăcut apa. Dela Ianuarie până la 30 Iunie 1906 au emigrat din România 1257 evrei, dintre cari 419 bărbați, 434 femei și 394 copii. Cea mai mare parte dintre bărbați (308) au fost de meserie croitori.

La plăcerile vieții nu să socotește medicina și totuși Emulsiunea Scott trebuie înșirată acolo; dacă băgăm de seamă câtă durere și câte lacrimi împrăstie din odaia copiilor. Emulziunea lui Scott nu numai vindecă toate ce e în stare să vindece oleiul de pește, ci și mai mult, și pe lângă aceasta e lipsită de gustul și mirosul neplăcut, care cauzează copilului adeseori momente neplăcute și confuziuni. Emulziunea Scott să afle în toate farmaciile.

Tâlhăria unei bande grecești din Macedonia. Săptămânile trecute o bandă de Greci, îmbrăcați în uniforme de soldați turci a pătruns în timpul nopții în satul Caraiova (ținutul Seres) și au măcelărit 20 de Bulgari, dintre cari 9 bărbați iar restul femei și copii.

Catastrofa dela San-Francisco. S'a constatat, acum în mod oficial, că teribilul cutremur, care a distrus orașul San Francisco, s'a extins asupra unui teritoriu de 4·7 miluri engleze și a cauzat stricăciuni în 25000 case. Paguba totală a fost de 350 milioane dolari. Suma, la care au fost asigurate edificiile, este însă numai de 235 milioane dolari, dar, și această sumă e numai de jumătate plătită. Cele mai multe societăți de asigurare n'au plătit nimic, sau au plătit mult mai puțin decât ce erau datoare să plătească.

Diamante colosale. În districtul Ontariv (Canada) s'au găsit diamante cât oul de găină, ceea ce e raritate.

O epistolă. Stimatului Domn Albert Müller, Buda-
pesta, str. Vadász V. nr. 42/G Am primit crucea inven-
tată de d-voastră și vă rog să primiți sincerile mele mul-
țămiri de oarece prin invenția d-voastră v'ați iadurat de
mine, Rog pe bunul Dumnezeu să vă binecuvinte pentru
aceasta. Cu deosebită stimă *Matei Dirkits*. Această scri-
soare a primit-o adresatul care e inventatorul crucei du-
ple electro-magnetice R. B. nr. 86.967, care invenție are
efect vindecător contra ischiasului, reumei, astmei, sgâr-
ciului de inimă, etc.

S F A T U R I.

Potcovitul cailor. In revista »Câmpul«, organul societății absolvenților școlilor de agricultură (nr. 9 pe Septembrie 1906) să publică un articol al dlui D. G. Vasiliu despre potcovitul cailor.

Autorul arată, că deși să pare că potcovitul este un lucru de puțină însemnătate, el hotărăște despre soarta unui cal, căci calul potcovit rău capătă stricăciuni la picioare și nu ne mai putem sluji de el.

Sănătatea copitei depinde de curățenia și îngrijirea ei. Scopul pentru care să îngrijește ungia, e ca, copita să rămână naturală (normală), nu cu defect.

Pentru ca să ai un cal cu copita sănătoasă trebuie să-l îngrijești de când e mânz. In această privință articolul în chestiune zice:

»Intâiu de toate la îngrijirea copitei să se umble cu blândete pentru-ca mîzul să se facă cât mai blând. Cei mai mulți cai ajung năravași, pentru că la curățirea unghiei și primei potcoviri, să tractează brutal cât timp sunt mânzi. E bine ca chiar dela vârsta de 2 luni să se ridice piciorul mînzului de al curăți de ai lărgi maioua, apoi mai cresc materii de natura unghiei și să umple tîlpa încât sângele tinzând cătră suprafață, vine și în unghie unghia fiind plină să bate, să umfle și după un drum lung, trebuie să l ți-i schiop o săptămână în grajd, trebuc dar' să curățim unghia să fie în totdeauna curată, însă nu până la carne. Ungia să rotuzeste câte puțin, să nu crească lungă și sa face totundă, când e lată să formează colți cu înfățisare urâtă vederii. Rotunzim cu cleștele de potcovit unghia.

Dacă unghia ar fi pătrată, să calcă ia coroană și calul să vatămă. Din timp în timp îi ridicăm picioarele unul câte unul și cu o mică petricică imităm bătăia ciocanului pentru-ca el să fie deja obicinuit când ajunge a fi potcovit. Dela buna îngrijire a copitei depinde sănătatea animalului. Dacă nu îngrijim bine copitele, nasc nenumărate defecte.

Uleiul de recin. Din sămânța plantei numită recin sau »iarba boierului« să scoate uleiul de recin ori rețina cum îi mai zic unii.

Uleiul de recin este o doftorie foarte bună pentru curățenie. El să dă în cazuri de încuiere stomacului, de ieșire afară cu sau fără sânge, de vătămătură, după lehuzie sau chiar mai nainte, etc. Copiii iau de obicei 1 lingură, iar' adulții 2 linguri. Copiilor de țâță li-să dă ca 1 linguriță de cafea.

Uleiul de recin este mai bun, când s'a stors de curând, căci dacă stă la aer să rânzezește foarte repede.

Cel mai lesnicios chip de a lua această doftorie este următorul: Să umplu 2 linguri din ea și să înghit repede una după alta. Apoi bolnavul își clătește gura cu zamă de lămâe și chiar o poate înghiți, dacă simte greață. Partea acră de lămâe (acidul citric) are însușirea de a curăța grăsimea care rămâne acolo și din care pricină omul să simte rău.

Uleiul de recin să poate lua punându-se în cafea neagră sau chiar în ceva lapte bătut, cu care să bea odată.

Încă ceva. Să spune că frunzele de recin puse pe sânul mamelor cărora le-a încetat laptele, face să le isvorască iarăși. Incercarea moarte n'are!

(„Albina“).

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea seratei festive, arangiată de corpul nostru inv. în anul acesta în memoria »Marelui Andrei« au binevoit a contribui benevol pentru înbogățirea bibliotecii școlare următorii prea stimați și prea stimați:

Dl. I. Lăpădat, dir., I. Moța, preot, Dr. Maior, Vas. Domșa, protopresb., N. Tanase, Laurențiu Rus și doamna Maria Mihai câte 2 cor.; Valer de Orbonaș 3 cor.; doamna Mariți Popovici, dșoara Leontina Muntean, dnii Adrian Cristea, V. Bariț, I. Lăzăroiu, pant, Sim. Brudari și G. Silian jun. câte 1 cor.; dșoara Maria Racolța 80 fil.; I. Georgean și Mariți Socol câte 60 fil.; Maria Budoiu 50 fil.; Sof. Cândea, Vuța Borza, G. Zămău, Fia Romosan, G. Bințanțan, dl G. Stârc, I. Metea și Fl. Metea câte 40 fil.; Vuța Căstăian, Lina Șelari, Mar. Simu, Mar. Șulut, Niculae Opriș, doamna Z. Verzan și Nița Bințanțan câte 30 fil.; Paladia Herța, Fica Borza, Nița Văidean, Nica Mihăilă

Mar. Oancea, Mar. Cherecheș, Rom. Boianț, D. Bogat, M. Vâlvari, I. Buduran jun., Luca Șpan, Vas. Joca, Const. Lup, Pav. Mihăilă, și Ana Stana câte 20 fil.; N. Oancea 18 fil.; Laur Popovici, Mar. Moisă, Salomia David, Maria Nasta, G. Lazar, Ios. Bâru, Maria Lăzăresc, Iosif Oprîța, Mar. Bodiștean și G. Bazile câte 10 fil, — la olakă 35 cor. 98 fil.

Pentru această faptă mărinimoasă și pe calea aceasta li-să aduce cele mai ferbinți mulțămiri din partea corpului învățătoresc.

Orăștie, 15/XII. n. 1906.

C. Baicu, *inv.-dir.*

Intrebare.

DI I. R. din R. adresează o intrebare către dñii învățători — sau alți experți în ale stupăritului — și îi roagă ca prin revista »Bunul Econom« să își dea părerile la următoarele:

»Reuniunea regnicolară a stuparilor din Budapesta să ocupă cu vinderea coșnițelor cu 4 etage, unele cu 3 etage și coșnița numită »Liebner« sau »Naiszer« cu 2 etage Așa dară rog pe dñii învățători, sau alți experți, în ale stupăritului, a mă îndruma care ar corăspunde mai potrivit? Mi-ar plăcea bucuros aceea cu 2etage, dacă ar fi atât de folositoare ca și celelalte.

F E L U R I M E.

Inteligența elefantului. — Elefantul are o ureche perfect organizată, auzul său este foarte fin. El iubește muzica, învață ușor să bată tactul, să se miște în cadență și să unească câteva accente cu zgomotul tobelor. Mirosul său e excelent și iubește cu pasiune parfumurile felurite și mai cu semă florile mirositoare; el le alege, le culege una câte una, face buchete din ele după ce le-a mirosit, le duce la gură și să pare că voește să le guste. Pipăitul, care să află în trompa lui, este foarte delicat. El poate învăța prin ajutorul acestei specii de mână, să facă unele litere pe nisip. Mai mult de cât atâta: poate pipăi cele mai mici lucruri. Pipăitul este atât de aproape de miros, în cât aceste două simțuri își oferă un ajutor reciproc.

Cu o organizațiune atât de completă, nu trebuie să ne mire nici de cum minunata inteligență a elefantului.

Academia de științe din Paris, e consemnat niște fapte interesante asupra inteligenței elefantului experimentată la un elefant din menageria dela Versailles.

Acest elefant să părea că cunoaște ori de câte ori își bătea joc cine va de dânsul, își aducea aminte să-și răsbune, când găsea ocaziune. Unuia, care îi înșelase, prefăcându-să că arencă ceva în gură, elefantul i a dat o lovitură cu trompa, în cât l-ar âsturnat și i a rupt două coaste. El să servi mai puțin de puterea de cât de iscuința lui, care era astfel în cât își scoase cu multă ușurință o groas curea îndoită cu care îi era legat piciorul.

Intr'o noapte, după ce sa desprins dela cureaua sa, el rupse poarta locuinței sale cu atâta iscuință încât păzitorul său nu să deșteaptă; de acolo el trecu în mai multe locuri ale menageriei sfărâmând porțile închise și dărâamând chiar zidul, când era prea micșă l lase să treacă; merse în locul altor animale, fapt ce le înspăimântă atât demult, în cât fugiră toate, ascunzându să în locurile cele mai retrase ale parcului.

Elefantul este un răsbunător, dar este și recunoscător. Un soldat dela Ponnichery (India), ce avea obicei să aducă uneia din aceste animale o măsură anumită de arck (suc de trestie de zahăr) ori de câte ori își lua solda, bând într'o zi mai mult ca de obicei și văzându să urmărit de garda ce voia să-l ducă la închisoare, să refugie sub elefant și adormi acolo. În zadar garda s'a încercat să-l scoată, smulgă din acest azl, elefantul îl apăra cu trompa. A doua zi soldatul deșteptându se din beție, să îngrozi, găsindu-să culcat sub un animal de o mărime enormă. Elefantul care fără îndoială îi observă frica, îl desmerdă cu trompa spre a-l încredința, dându i totodată să în țeleagă că poate să se ducă

Din aceste fapte rezultă până în evidență inteligența elefantului. (,D.")

**Onorați cetitori! Dațiți foaia aceasta
între cunoșcutii dumneavoastră.**

B I B L I O G R A F I E.

La 1 Ianuarie 1907, dl profesor universitar N. Iorga din București, va scoate o nouă revistă: »Floarea Darurilor«, un fel de antologie care va cuprinde: Bucăți din vechii autori români, traduceri din cei străini, literatură populară, descrieri de ale autorilor străini despre țara românească etc. Revista să va extinde pe 64 pagini, și va apare de două ori pe lună. Abonamentul pentru Ungaria pe an 15 cor. O recomandăm cetitorilor noștri cu dare de mână.

Pentru ori-cine voiește să cunoască o parte din adâncă și originala filozofie a lui Schopenhauer, volumul *Viața, amorul și moartea*, apărut în editura »Bibliotecii pentru toți« și datorit traducerii dlui Constantin Pestreanu formează un prețios indicator. Traducerea e făcută cu îngrijire, maximele și cugetările filozofului german fiind redată exact, și e menită să atragă atențiunea tuturor cercurilor noastre culturale. *Prețul 60 bani.*

Cererile să fac pe adresa Librăriei editoare *Leon Alcalay* la București.

Catalogul complet al acestei biblioteci ce cuprinde peste 250 volume din operele de căpetenie ale scriitorilor români și străini.

Să trimită gratis și franco la cerere.

A viz și rugare.

Aragem atențiunea învățătorilor noștri asupra următorului aviz ce ni-s'a trimis spre publicare.

»Dorința atât de adeseori repetată în conferențele învățătoarești și în ziare este dovadă, cât de tare simțesc învățătorii români din această țară lipsa unei foi pedagogice, care ținând seamă de progresul pedagogiei, să le poată da îndrumări sigure în munca lor obositoare și să le aperse interesele și reputațiunea când sunt atacate.

Mai mulți profesori dela seminariul »Andreian« din Sibiiu sub conducerea cunoscutului și binemeritatului nostru pedagog *Dr. Petru Șpan* am hotărât să răspundem acestui nobil îndemn, ce ne vine dela Dv., cu o revistă pedagogică lunară.

Revista va apărea cu 1 Ianuarie 1907 și vom numi-o »*Vatra Școlară*« pentru-că dorim sincer, să facem din ea o adevărată *vatră*, la care fiecare învățător să-și poată încălzi inima, îmbogăți spiritul și odihni oboseala zilelor de muncă.

»*Vatra școlară*« va publica studii pedagogice lucrate pe baza celor mai nouă și mai bune cercetări științifice. Aceste le va ilustra cu lecții de model, și va informa despre cele mai bune cărți școlare și literare.

»*Vatra școlară*« va discuta necazurile, lipsurile, durerile și dorințele învățătorilor noștri, contribuind din răsuferință la îmbunătățirea soții lor. Va fi pretina tuturor celor ce cu gând curat și cu dorul de progres în suflet să vor apropia de ea.

Deși numărul să va extinde pe 2 coale de tipar format 8°, totuși ținând socoteală pe referințele materiale ale învățătorimei noastre, am redus abonamentul la minimul posibil de 6 coroane la an.

Învățători români! Munca noastră o închinăm cu drag școlii române și binelui D-voastră. În schimb Vă cerem sprijinul. Abonamente și corespondențe sunt a să adresa: Redacției și administrației rev. »*Vatra școlară*«, Sibiu, Str. Măcelarilor 30.

Sibiu, Decembrie 1906.

Comitetul de redacție.

Posta Administrației.

Dlui G. S. presb în B. P. On. dta restezi cu abonamentul întreg pe 1906, și pe 1907 ne vom conforma.

Dlui V. F., preot în I. Dta ai mai solvit 2 cor. pe anul 1906. deci 2 cor. Vi-să socotesc pe anul 1907.

Dlui N. V. preot în F. Pent-u altoi pe primăvară să va adresați »Reuniunii economice din Orăștie«, care la tot cazul va împărți altoi membrilor săi, eventual să vă adresați aici la timpul său.

Dlui A. P., preot în I. On. dta mai restezi încă cu 2 cor. pe $\frac{1}{2}$ I. a anului 1906. Vă rugăm pentru achitare.

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate să primesc la administrația revistei „Bunul Econom” în Orăștie.

Redactor responsabil: GEORGE SUCIU.

Mamele cari lăptează

să simt adeseori slăbite în gradul suprem chiar în timpul când ar trebui să fie mai puternice și sănătoase, ca să poată corăspunde datorințele lor de mamă. Pentru ele în special e Emulziunea lui Scott un mijloc neîntrecut de nutrire și înărire. Aceasta constă din cel mai bun oleu medicinal de ficat de pește cu hipofosfiji de var și natron și fiind foarte gustoasă și ușoară de mistuit, mărește apetitul și e mai acomodată decât ori-ce alt mijloc, a da nouă puteri mamei tinere. Emulziunea, lui Scott ajută la înlăturarea slăbiei și aduce repede energie nouă și nouă poftă de viață. — Emulziunea lui Scott e mult mai cu efect și mai sigură decât obicnuitul olei de pește.

Semnul de garanță pentru veritabila Emulziune a lui Scott e pescarul cu o știucă pe spate.

Cu provocare la această foaie și trimițind înainte 75 fil. în marce postale să trimit franco sticle de probă dela: **Dr. BUDAI EMIL**, „Stadtapotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34.50.

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fil.

(594) Să capătă în toate farmaciile. 11—28

TUSEA!

Cine nu vrea s'o ia în samă păcătuște contra sănătății proprii!

Caramellele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazii“, sunt încercate și recomandate de toți medicii ca mijloc contra tusei, răgușelei, catarhului, flegmei și a catarhului cronic de grumazi.

5120 atestate dovedesc împlinirea celor promise.

Pachetul de 20 și 40 bani să capătă la farmaciile:

JOSEF GRAFFIUS

și

CORNEL DEMETER,

ORĂȘTIE (Szászváros).

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștință că sunt pro-văzut cu sortimente foarte frumoase pentru **CADOURI DE CRACIUN, ANUL NOU** și pentru alte ocaziuni — precum **casette cu parfumuri, odoruri pentru parfumarea chiliilor, Eau de cologne** și altele. Săpunuri foarte fine, cu mirosuri de flori în diferite calități. Tot felul de articoli cosmetice — precum apă, creme și prav pentru conservarea dinților, perii de dinți, oleiuri și pomadii igienice cosmetice. Cari au interes de astfel de articoli, îi rog să binevoiască a mă cerceta. **Crema de mandule benzoe** și săpunul ie de mare valoare pentru înfrumșetarea și conservarea pielii, a feței și mânilor. — **Thea foarte fină** de I. calitate. La beut dă o aromă deosebit plăcută — fiind aleasă din cele mai prețioase sortimente. — **Extrakte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri.** Prin aplicarea acestor extrakte cu bani puțini prepezi cel mai bun rum și liqueruri. —

(602)

Toate acestea să pot căpăta dela: 4—6

CORNEL DEMETER, apotecar în Orăștie (Szászváros) lângă bisericile evang. reformate.

BUNUL ECONOM

REVISTĂ
PENTRU
AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCI

ORGAN AL:
„REUNIUNII ECONOMICE DIN
ORĂȘTIE“ ȘI AL „REUNIUNII
ROMÂNE DE AGRICULTURĂ
DIN COMITATUL SIBIULUI“

APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ

Abonamentul: Pe an 5 cor., pe jumătate an 2 cor. 50 fil.
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

Proprietar-editor: VASILE DOMȘA.

Arnold Altai

magazin de mașini economice, articoli tehnici, saci,
poneve și de oleiuri

în DEVA

STRADA PRINCIPALĂ, CASA Dlui STIENE.

P. T.

Cu plăcere Vă avizez, că am deschis în DEVA, în str. principală, casa dlui Stiene, un

magazin de mașini economice.

Economii noștri erau expuși până acum a fi înșelați din partea unor agenți, la cari erau avizați; am aflat cu cale deci a aranja un bogat magazin, unde pot vedea cu ochii tot, ce le trebuie, pot face ori-ce probă și astfel nu pot fi înșelați.

Am totdeauna în magazin ori-ce unelte trebuincioase de cele mai noue și bune, anume: **țin plugurile cele mai bune de „SACK”**, pluguri de coastă, triere, mașini de sămănat, grape de fier, smicurătoare de cucuruz, moriște de hurlău, tăetoare de napi și de pae. Am mașini de îmblătit pentru mână și cu abur, ciururi ș. a.

Fiind recercat prin scrisori, bucuos fac oferte ori dau deslușiri cu privire la **întocmiri de mori, garnituri de benzin ori abur, motoare de benzin și mașini dinamice, la întocmiri de luminat cu acetilin, mașinării de economia laptelui și altele și nu cer plată pentru deslușiri.**

La comande încuviințez **condițiunile pe plată cele mai ușoare, fără a plăti prețuri mai mari decât cu bani gata.**

Servesc și cu **uleiuri, saci, poneve și întocmiri de pivniță** și ori-ce articoli economici de cari aveți lipsă.

Binevoii a Vă adresa cu încredere. Veți fi bine, grabnic și bucuos servit.

Cerându-Vă prețiosul sprigin, semnez

cu deosebită stimă

Arnold Altai.